

НАРЕДБА № 1 от 1.02.2019 г. за придобиване на юридическа правоспособност

Издадена от министъра на правосъдието, обн., ДВ, бр. 13 от 12.02.2019 г., в сила от 1.01.2020 г., изм. и доп., бр. 36 от 1.05.2021 г.

Глава първа ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

Чл. 1. С тази наредба се урежда:

1. редът за назначаване и разпределение на стажант-юристите;
2. реквизитите на издадената на стажант-юриста стажантска книжка;
3. документите, критериите, стандартите, етапите и предметният обхват на стажантските програми;
4. редът за осъществяване на контрол за изпълнението на стажантските програми;
5. редът за провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност;
6. редът за поддържане на публичен регистър на лицата, придобили юридическа правоспособност.

Чл. 2. (1) Стажът за придобиване на юридическа правоспособност е 6-месечен.

(2) Целта на стажа е стажант-юристите да се запознаят практически с основните функции и с организацията на работата на професиите, за които се изисква юридическо образование, и да участват в изготвянето на проекти на актове и документи с правно значение.

Глава втора РЕД ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА СТАЖА

Раздел I Общи положения

Чл. 3. (1) Стажант-юрист може да е български гражданин, гражданин на друга държава – членка на Европейския съюз, или чужденец, завършил висше образование по специалността "Право" в Република България.

(2) Стажант-юрист може да е и български гражданин, гражданин на друга държава – членка на Европейския съюз, или чужденец, завършил юридическо образование в чужбина, при условие че придобитата от него диплома е призната от Република България при условията и по реда на Наредбата за държавните изисквания за признаване на придобито висше образование и завършени периоди на обучение в чуждестранни висши училища (приета с ПМС № 168 от 2000 г., обн., ДВ, бр. 69 от 2000 г.).

Чл. 4. (1) За започване на стажа кандидатът за стажант-юрист подава в Министерството на правосъдието следните документи:

1. писмено заявление, в което посочва трите си имена, единния граждански номер, съответно личния номер на чужденец, и постоянния си адрес;
2. нотариално заверено копие от диплома или уверение за завършено висше образование по специалността "Право"; в случаите на придобито висше образование в чужбина се предоставят документи, удостоверяващи спазването на изискванията на чл. 3, ал. 2;
3. копие от документ за самоличност;
4. копие от удостоверението за пребиваване – за гражданите на друга държава – членка на Европейския съюз;

5. писмено съгласие от наставника по чл. 297, ал. 5 и индивидуален стажантски план за провеждане на професионалния стаж по чл. 297, ал. 2, т. 2 от Закона за съдебната власт.

(2) Документите по ал. 1, т. 5 се представят, когато кандидатът за стажант-юрист сам е избрал своя наставник. Към тях се прилагат и документи, удостоверяващи 5-годишен стаж за съответната длъжност или професия на наставника.

(3) Когато заявлението с приложенията към него не съответстват на изискванията по ал. 1 и 2, стажант-юристът се уведомява за нередовностите чрез интернет страницата на Министерството на правосъдието, като се дава 7-дневен срок за отстраняването им.

Чл. 5. По време на стажа стажант-юристът не получава възнаграждение и времето не се зачита за осигурителен стаж, освен когато договорът с лице по чл. 297, ал. 2, т. 2 от Закона за съдебната власт предвижда друго.

Раздел II

Основен стаж

Чл. 6. (1) Министърът на правосъдието или оправомощен от него заместник-министър разпределя стажант-юриста към окръжния съд, в чийто съдебен район е постоянният му адрес.

(2) По изключение, когато важни обстоятелства налагат това, стажант-юристът може да бъде разпределен и в друг съдебен район. За целта стажант-юристът подава мотивирано писмено заявление, към което представя доказателства за сочените от него обстоятелства.

(3) Заповедта за разпределение се изпраща служебно на окръжния съд, в чийто съдебен район е разпределен стажант-юристът.

Чл. 7. (1) Основният стаж има за цел общо запознаване с основните функции, задълженията и с организацията на дейността на органите на съдебната власт.

(2) Основният стаж е с продължителност два месеца и се разпределя по следния начин:

1. в районен съд – две седмици;
2. в окръжен съд – една седмица;
3. в административен съд – две седмици;
4. в окръжна прокуратура – една седмица;
5. в окръжен следствен отдел – една седмица;
6. в районна прокуратура – една седмица.

(3) Редът и организацията при провеждане на стажа се определят от председателя на окръжния съд.

(4) Стажът по ал. 2 се провежда под ръководството на наставник, определен от административния ръководител на съответния орган на съдебната власт.

Чл. 8. (1) За начало на стажа се счита денят, в който стажант-юристът е постъпил в съответния окръжен съд.

(2) Постъпването и началото на стажа се удостоверяват със съставяне на акт за встъпване като стажант.

(3) При постъпването на стажант-юриста се издава стажантска книжка и се съставя индивидуален календарен план за провеждането на стажа.

Чл. 9. (1) Стажантската книжка съдържа следните реквизити:

1. трите имена и адрес на стажант-юриста;
2. наставника на стажант-юриста в съответния орган на съдебната власт;
3. началната дата на провеждане на съответния стаж;
4. извършената от стажант-юриста работа и оценка за нейното усвояване;
5. работата или актовете, в изготвянето на които е участвал.

(2) Обстоятелствата по ал. 1, т. 4 и 5 се удостоверяват от съответните наставници.

Чл. 10. По време на стажа в районния съд стажант-юристите трябва да придобият както практически познания по чл. 7, ал. 1, така и практически познания по насрочването, подготовката и провеждането на съдебните заседания и изготвянето на съдебни актове.

Чл. 11. По време на стажа в окръжния съд стажант-юристите трябва да придобият както практически познания по чл. 7, ал. 1, така и практически познания по образуването и движението на второинстанционните дела и изготвянето на съдебни актове.

Чл. 12. По време на стажа в административния съд стажант-юристите трябва да придобият както практически познания по чл. 7, ал. 1, така и практически познания по образуването и движението на административните дела и изготвянето на съдебни актове.

Чл. 13. По време на стажа в следствения отдел към окръжната прокуратура стажант-юристите трябва да придобият както практически познания по чл. 7, ал. 1, така и практически познания за провеждането на разследване и способите на доказване в досъдебното производство и изготвянето на актове от следователя.

Чл. 14. По време на стажа в прокуратурата стажант-юристите трябва да придобият както практически познания по чл. 7, ал. 1, така и практически познания за образуването, спирането и прекратяването на наказателното производство, изготвянето на актовете, постановявани от прокурора след приключване на разследването, както и тези по реда на инстанционния и служебния контрол.

Чл. 15. При приключване на стажа стажантската книжка се заверява от съответния съд, прокуратура и следствен отдел.

Раздел III

Професионален стаж

Чл. 16. Целта на професионалния стаж е стажант-юристите да придобият практически знания и умения в конкретно избраната област на правото. Те задължително участват в изготвянето на проекти на актове и документи, свързани с предмета на дейност на съответната професия. Броят и видът на изготвените материали се отразява в индивидуалния план по чл. 18.

Чл. 17. (1) Професионалният стаж може да бъде проведен при адвокат, нотариус, съдия по вписванията, частен съдебен изпълнител, държавен съдебен изпълнител, съдия, прокурор, следовател, във Висшия съдебен съвет, Инспектората към Висшия съдебен съвет, Националния институт на правосъдието, арбитражните съдилища, омбудсмана, представител на друга професия, за която се изисква юридическо образование, както и в орган на изпълнителната власт.

(2) Професионалният стаж е с продължителност 4 месеца и се провежда под ръководството на наставник с най-малко 5 години стаж на съответната длъжност или съответната професия.

Чл. 18. (1) Професионалният стаж се провежда по индивидуален план, одобрен от наставника. В индивидуалния план се вписват:

1. трите имена на стажант-юриста;
2. място на провеждане на стажа;
3. наставникът на стажант-юриста;
4. началната и крайната дата на провеждане на съответния стаж;
5. дейностите, които ще се извършат от стажант-юриста, като за всяко действие се отбелязва поетапно след извършването му, че е извършено и кратка рецензия от наставника;
6. видът и броят на документите с правно значение, които ще се изготвят от стажант-юриста по време на стажа, като за всеки документ се отбелязва поетапно след изготвянето му, че е изготвен и кратка рецензия от наставника;

7. обща оценка на наставника за начина на справяне с работата от страна на стажант-юриста.
- (2) Изготвените от стажант-юриста документи с правно значение се прилагат към индивидуалния план.
- (3) В индивидуалния план се отразяват и всички последващи промени, настъпили в него.
- (4) След приключване на професионалния стаж наставникът подписва индивидуалния план.

Чл. 19. (1) Институциите, организациите и лицата по чл. 17, ал. 1, които желаят да приемат стажант-юристи за професионалния стаж, публикуват на интернет страницата си информация за местата и времевия период на провеждане на професионалния стаж. Информацията се изпраща и на Министерството на правосъдието за публикуване на неговата интернет страница.

(2) Институциите, организациите и лицата сами определят правилата за прием на заявления и подбор на кандидат-стажанти. Те предоставят на приетите при тях кандидат-стажанти документите по чл. 4, ал. 1, т. 5 и ал. 2.

Чл. 20. В случай че стажант-юристът не е представил писмено съгласие на наставника съгласно чл. 296, т. 6 от Закона за съдебната власт, стажът се провежда при наставник, отговарящ на изискванията на чл. 297, ал. 5 от същия закон, в орган на съдебната власт по чл. 7, ал. 2 по ред, определен от председателя на окръжния съд. Това обстоятелство се посочва в заповедта за разпределение по чл. 6, ал. 1.

Глава трета

ПРИДОБИВАНЕ НА ЮРИДИЧЕСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ

Чл. 21. След приключване на стажа стажант-юристите полагат изпит за придобиване на юридическа правоспособност.

Чл. 22. За явяване и допускане до изпит стажант-юристът подава писмено заявление до министъра на правосъдието чрез председателя на съответния окръжен съд. Към заявлението се прилага заверена стажантска книжка и подписан от наставника по чл. 297, ал. 5 от Закона за съдебната власт индивидуален план за провеждане на професионалния стаж.

Чл. 23. (1) Изпитът се провежда два пъти в годината – през месец април и месец октомври.

(2) Министърът на правосъдието със заповед определя деня, часа и мястото на провеждане на изпита за придобиване на правоспособност, както и допуснатите до изпит стажант-юристи.

(3) За изпита през месец април заявлението с приложенията към него се подава най-късно до края на месец февруари, а за изпита през месец октомври – най-късно до края на месец август.

(4) Министърът на правосъдието със заповед по ал. 2 може да насрочва изпит и по-често от два пъти годишно, когато подадените молби за явяване на изпит са повече от двеста и стажант-юристите отговарят на изискванията за допускане до изпит.

(5) Когато заявлението с приложенията към него не съответстват на изискванията по чл. 22, стажант-юристът се уведомява за нередовностите чрез интернет страницата на Министерството на правосъдието, като се дава 7-дневен срок за отстраняването им.

(6) Заповедта на министъра на правосъдието със списъка на допуснатите до изпит стажант-юристи се обявяват на видно място в сградата на Министерството на правосъдието не по-късно от три дни преди датата на провеждането на изпита и се публикуват на интернет страницата на министерството.

Чл. 24. (1) Изпитът се провежда от петчленна комисия в състав: председател – представител от Инспектората към министъра на правосъдието, и членове – хабилитиран учен по правни науки, представител на Висшия адвокатски съвет и двама представители,

определени измежду следните органи на съдебната власт – Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Националната следствена служба.

(2) Органите на съдебната власт и на Висшия адвокатски съвет уведомяват министъра на правосъдието за определените от тях представители.

(3) Министърът на правосъдието определя висшето училище, което да излъчи хабилитирания учен по правни науки.

(4) Съставът на комисията се определя със заповед на министъра на правосъдието, в която се посочват и петима резервни членове. Комисията се назначава поне един месец преди провеждане на изпита.

(5) При отсъствие на редовен член на комисията той се замества с резервен член от същия орган, същата институция или същото висше училище.

(6) Членовете от Върховния касационен съд, Върховния административен съд, Върховната касационна прокуратура, Върховната административна прокуратура и Националната следствена служба се включват в комисии на ротационен принцип.

(7) Възнаграждението на председателя и членовете на изпитната комисия се определя с оглед на действащото законодателство.

Чл. 25. (1) Комисията приема правила за организацията на провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност, които се публикуват на интернет страницата на Министерството на правосъдието най-късно една седмица преди изпита.

(2) Комисията взема решения само присъствено и в пълен състав с обикновено мнозинство.

(3) Председателят на комисията ръководи нейната работа, следи за спазване на правилата за провеждане на изпита и обявява началото и края на изпитния ден.

Чл. 26. (1) Изпитът за придобиване на юридическа правоспособност е единен и анонимен. Той се състои от две части – решаване на тест и решаване на казус.

(2) Изпитът се оценява с "издържал" или "неиздържал".

(3) До решаване на казус се допускат само кандидати, получили оценка "издържал" на теста.

(4) Списъкът на допуснатите до решаване на казус се изготвя и подписва от комисията, като се публикува на интернет страницата на Министерството на правосъдието и се обявява на видно място в сградата на министерството до седем дни след провеждане на теста. Втората част от изпита се провежда десет дни след провеждането на теста.

Чл. 27. Тестът и казусът се съставят въз основа на тематичен конспект, утвърден със заповед от министъра на правосъдието.

Чл. 28. (1) Чрез теста се проверяват придобитите по време на стажа практически знания и умения по образуването, движението и приключването на съдебните, прокурорските и следствените дела и свързаните с тях актове. Тестът съдържа пропорционално и въпроси от процесуалноправната материя, правната уредба на съдебната система и професионалната юридическа етика.

(2) Тестът се състои от 30 въпроса, за всеки един от които са предложени три или четири отговора, от които само един е верен. Въпросите за всеки изпит се определят от изпитната комисия.

(3) Преди започване на изпита се проверява самоличността на стажант-юриста.

(4) Тестът се раздава на кандидатите, поставен в плик – голям формат, напечатан на хартия и подпечатан с печата на Министерството на правосъдието.

(5) При решаване на теста кандидатите нямат право да ползват помощни материали (нормативни актове, учебници, съдебна практика, коментари и др.).

(6) По време на изпита не се допуска ползването на компютри, мобилни телефони и други технически средства. Кандидатите могат да пишат само със син химикал.

(7) Изпитът продължава два астрономически часа. Кандидатите отварят пликите само след обявяване началото на изпита. Не се допуска влизане на кандидати в изпитните помещения по-късно от обявения начален час.

(8) В края на изпита кандидатите поставят теста в плика – голям формат. Всеки кандидат изписва трите си имена и единния си граждански номер върху лист, който поставя в плик – малък формат, подпечатан с печата на Министерството на правосъдието. Малкият плик се запечатва от кандидата и се поставя в плика с теста, преди да се предаде на комисията. Малкият плик се отваря след оценяването на теста.

(9) Тестът се оценява с оценка "издържал" и "неиздържал". Оценка "издържал" се поставя на кандидат, отговорил правилно на най-малко 70 % от въпросите, като оценката се нанася върху теста и се вписва в протокол, който се подписва от всички членове на изпитната комисия и се предава на съответната дирекция в Министерството на правосъдието за съхранение.

Чл. 29. (1) Чрез решаване на казус се проверяват уменията на кандидатите да анализират фактите с правно значение, както и да прилагат на практика теоретичните знания.

(2) Казусът се съставя от комисията в три варианта.

(3) При решаване на казуса кандидатите може да ползват само нормативни актове и съдебна практика.

(4) Казусът се оценява с оценки "издържал" и "неиздържал". Пликът – малък формат, се отваря след оценяване на писмената работа, като името на кандидата и оценката му се вписват в протокол, който се подписва от всички членове на изпитната комисия и се предава на съответната дирекция в Министерството на правосъдието за съхранение.

(5) С "издържал" се оценява казус при получена оценка "издържал" най-малко от трима от членовете на изпитната комисия.

(6) При провеждането на тази част от изпита се прилагат съответно правилата на чл. 28, ал. 3, 4, 6, 7 и 8.

Чл. 30. (1) Изпитът се оценява с "издържал" при оценка "издържал" както на теста, така и на казуса.

(2) Отговорите на теста и казуса се публикуват на интернет страницата на Министерството на правосъдието в деня след провеждането на съответната част на изпита.

Чл. 31. (1) Резултатите от оценяването на казуса се обявяват от комисията в двуседмичен срок от датата на провеждане на изпита в списък, който се публикува на интернет страницата на Министерството на правосъдието и се обявява на видно място в сградата на министерството.

(2) Всеки стажант-юрист има право на достъп до своята писмена работа.

Чл. 32. (1) При оценка "неиздържал" стажант-юристът има право да се яви на изпит след допълнителен двумесечен стаж по реда на чл. 6 – чл. 15 до три пъти.

(2) За допълнителния стаж стажант-юристът подава само заявлението по чл. 4, ал. 1, т. 1.

(3) За следващо явяване на изпит се подава писмено заявление до министъра на правосъдието чрез председателя на съответния окръжен съд. Към заявлението се прилага заверена стажантска книжка за проведения допълнителен стаж.

Чл. 33. На положилите успешно изпита се издава удостоверение за юридическа правоспособност, подписано от министъра на правосъдието.

Чл. 34. След изтичането на 6-месечен срок от провеждането на изпита писмените работи на участвалите в изпита кандидати – тестове и решения на казуси, се унищожават.

Глава четвърта

РЕГИСТЪР НА ЛИЦАТА, ПРИДОБИЛИ ЮРИДИЧЕСКА ПРАВОСПОСОБНОСТ

Чл. 35. (1) В Министерството на правосъдието се съставя и поддържа публичен регистър на лицата, придобили юридическа правоспособност.

(2) Достъпът до регистъра е свободен и безплатен.

Чл. 36. Лице, придобило юридическа правоспособност, се вписва в регистъра в 7-дневен срок от издаване на удостоверение за юридическа правоспособност.

Чл. 37. В регистъра на лицата, придобили юридическа правоспособност, се вписват:

1. трите имена на лицето, придобило юридическа правоспособност;
2. датата, на която е издържан изпитът за правоспособност;
3. обстоятелството, че удостоверението е изгубено или унищожено;
4. издаването на дубликат на удостоверението за правоспособност;
5. лишаването от право на упражняване на юридическа професия.

Глава пета

КОНТРОЛ

Чл. 38. Инспекторатът на министъра на правосъдието по Закона за съдебната власт осъществява текущ контрол за правилното организиране и провеждане на основния стаж за придобиване на юридическа правоспособност.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Наредбата влиза в сила от 1 януари 2020 г.

(2) Стажът се провежда по реда на тази наредба от 1 януари 2020 г.

(3) Изпитът се провежда по реда на тази наредба за стажант-юристите, провели стажа по новия ред.

(4) Стажант-юристите, постъпили на стаж до влизането в сила на тази наредба, провеждат стажа при досегашните условия и ред. Изпитите по досегашния ред се насрочват до 1 година от влизане в сила на тази наредба.

§ 2. (1) (Изм. – ДВ, бр. 36 от 2021 г.) Регистърът по чл. 35 се създава в тригодишен срок от влизане в сила на тази наредба.

(2) В едногодишен срок след създаване на регистъра в него се вписват всички лица, придобили юридическа правоспособност след 1990 г.

§ 3. Министърът на правосъдието в тримесечен срок от влизане на тази наредба в сила утвърждава тематичния конспект по чл. 27.

§ 4. При първото провеждане на изпита за придобиване на юридическа правоспособност по реда на тази наредба за членове на изпитната комисия се определят представители на Върховния касационен съд и Върховната административна прокуратура.

§ 4а. (Нов – ДВ, бр. 36 от 2021 г.) За 2021 г. изпитът за придобиване на юридическа правоспособност, определен по чл. 23, ал. 1 за месец октомври, се провежда през месец декември, като заявлението и приложенията към него се подават до края на месец октомври.

§ 5. Изпълнението на наредбата се възлага на министъра на правосъдието.

§ 6. Тази наредба се издава на основание чл. 297а от Закона за съдебната власт.